

**Методичні рекомендації
для самостійного вивчення теми**

**“Корупційні правопорушення та правопорушення, пов’язані з корупцією.
Відповідальність за їх вчинення та наслідки для державних службовців”**

Згідно статті 1 Закону України “Про запобігання корупції” (далі — Закон):
корупція — це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону, наданих їй службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей;

корупційне правопорушення — це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону, за яке встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність;

правопорушення, пов’язане з корупцією — це діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону, за яке встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Відповідно до частини 1 статті 65¹ Закону за вчинення корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень особи, зазначені в частині першій статті 3 Закону, притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

1. Кримінальна відповідальність.

Згідно зі статтею 45 Кримінального кодексу України (далі — ККУ) **корупційними кримінальними правопорушеннями** вважаються кримінальні правопорушення (у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем), передбачені:

- статтею 191 “Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем”;

- статтею 262 “Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем”;

- статтею 308 “Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем”;

- статтею 312 “Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем”;

- статтею 313 “Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням”;

- статтею 320 “Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів”;

- статтею 357 “Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження”;

- статтею 410 “Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем”.

Також корупційними кримінальними правопорушеннями вважаються кримінальні правопорушення, передбачені наступними статтями ККУ:

- стаття 210 “Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням”;

- статтею 354 “Підкуп працівника підприємства, установи чи організації”;

- статтею 364 “Зловживання владою або службовим становищем”;

- статтею 364¹ “Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми”;

- статтею 365² “Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги”;

- статтею 368 “Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою”;

- статтею 368³ “Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми”;

- статтею 368⁴ “Підкуп особи, яка надає публічні послуги”;

- статтею 368⁵ “Незаконне збагачення”;

- статтею 369 “Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі”;

- статтею 369² “Зловживання впливом”.

Звертаємо увагу на те, що відповідно абзацу 2 примітки до статті 45 ККУ **кримінальними правопорушеннями, пов’язаними з корупцією**, вважаються кримінальні правопорушення, передбачені:

- статтею 366² “Декларування недостовірної інформації”;

- статтею 366³ “Неподання суб’єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування”.

2. Адміністративна відповідальність.

Відповідно до глави 13-А “Адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією” Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративна відповідальність за адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією, передбачена:

- статтею 172⁴ “Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності”;
- статтею 172⁵ “Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків”;
- статтею 172⁶ “Порушення вимог фінансового контролю”;
- статтею 172⁷ “Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів”;
- статтею 172⁸ “Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв’язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень”;
- статтею 172⁹ “Невжиття заходів щодо протидії корупції”.

3. Цивільно - правова відповідальність.

Цивільно-правова відповідальність за вчинення корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень настає відповідно до Цивільного кодексу України у разі, коли вони призвели до негативних цивільно-правових наслідків (заподіяння матеріальної чи моральної шкоди). Питання щодо притягнення державного службовця до цивільно-правової відповідальності за корупційні правопорушення вирішується у судовому порядку.

4. Дисциплінарна відповідальність.

Згідно частини 2 статті 65¹ Закону особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов’язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов’язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, **підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності** у встановленому законом порядку.

Перелік правопорушень, пов’язаних з корупцією, за вчинення яких особу може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності:

1. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (стаття 22 Закону);
2. Обмеження щодо одержання подарунка (стаття 23 Закону);
3. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 25 Закону);
4. Обмеження після припинення діяльності, пов’язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (стаття 26 Закону);

5. Обмеження спільної роботи близьких осіб (стаття 27 Закону);
6. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 28 Закону);
7. Порушення правил етичної поведінки (статті 38–44 Закону);
8. Недотримання вимог щодо організації проведення спеціальної перевірки (статті 56–58 Закону);
9. Непроведення службового розслідування стосовно особи, яка вчинила корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення (стаття 65 Закону);
10. Недотримання вимог щодо незаконних актів та правочинів (стаття 67 Закону).

Звертаємо увагу: зазначений перелік не є вичерпаним.

Відповідно до статті 66 Закону України “Про державну службу” до державного службовця може бути застосовано один із таких видів дисциплінарного стягнення:

1. Зауваження;
2. Догана;
3. Попередження про неповну службову відповідність;
4. Звільнення з посади державної служби.

Примітка: порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 року № 1039 “Про затвердження Порядку здійснення дисциплінарного провадження.”